

Vyřizování žádostí o odškodnění za protiprávní sterilizace doprovázejí na Ministerstvu zdravotnictví pochybení, zjistil ombudsman

18.10.2023 - | Veřejný ochránce práv

Veřejný ochránce práv Stanislav Křeček prověřoval postup Ministerstva zdravotnictví v šetření z vlastní iniciativy. To zahájil vloni na základě stížností více než třicítky žadatelek o odškodnění za protiprávní sterilizace. V tomto systémovém šetření se zaměřil na proces vyřizování stížností, tedy na to, jak ministerstvo se stížnostmi nakládá po formální stránce. Věcným otázkám se věnuje v individuálních šetřeních případů jednotlivých stěžovatelek.

Ministerstvo se podle ombudsmana na rozhodování o žádostech o odškodnění dostatečně nepřipravilo. Tím, že dlouhodobě nevyřizuje žádosti o odškodnění protiprávních sterilizací v zákonné lhůtě, postupuje v rozporu s právní úpravou a porušuje základní zásady činnosti správních orgánů i principy dobré správy, konkrétně princip včasnosti. Neúměrně dlouhé čekání žadatelek na rozhodnutí o žádosti o odškodnění jen zbytečně protahuje jejich už tak mnohaleté čekání na uznání pochybení ze strany státu.

Ombudsman upozornil, že žadatelky jsou většinou už staršího věku. Jde jim především o uznání státu, že v minulosti připustil takové porušování zákona, jehož následky si nesou celý život. *Čím dřív bude jejich žádost vyřízena, tím bude jejich vystavení nejistotě kratší. Jsou již známy případy, kdy žadatelky v průběhu vyřizování žádosti o odškodnění zemřely,*“ zdůraznil ombudsman.

„Proto navrhuji, aby ministerstvo zvážilo, zda by ve výjimečných případech, například u žadatelek pokročilého věku nebo těch se závažnými diagnózami ohrožení života, mohlo vyřizovat jejich žádosti nikoliv podle termínu doručení, ale přednostně před ostatními. Zvláště vstřícný by tento postup byl v případech, kdy se žadatelky po zamítnutí žádosti o odškodnění bránily úspěšně správní žalobou, soud rozhodnutí ministra zrušil, a proto se ministerstvo musí žádostí zabývat znovu.“ uvedl Stanislav Křeček. Ministerstvu vytkl i nevstřícnou komunikaci. Žadatelky se často potýkaly s tím, že se jim nedařilo úředníkům dovolat a nedostávaly odpovědi ani na své e-maily.

Ombudsman ve zprávě o šetření ocenil, že ministerstvo již upravilo a zpřesnilo poučení žadatelek o jejich právech. Především přidalo informaci, že mohou k prokázání nároku na odškodnění použít i jiné důkazy než pouze zdravotnickou dokumentaci, jako jsou například svědectví blízkých nebo deníkové zápisky.

Ministerstvu nyní ombudsman navrhl, aby do poučení žadatelkám doplnilo informaci, že při zamítnutí žádosti mohou o odškodnění požádat znovu a případně doplnit další důkazy. Stejně tak by ministerstvo mělo podle ombudsmana v poučení zdůraznit, že při e-mailovém podání rozkladu bez zaručeného elektronického podpisu musí žadatelé své podání do pěti dnů doplnit o vlastnoruční podpis. Setkal se totiž s případem, kdy žadatelka o odškodnění po celou dobu s ministerstvem komunikovala e-mailem a kvůli tomu, že vlastnoruční podpis včas nedoplnila, ministr rozklad zamítl.

Na případy protiprávních sterilizací upozornil v roce 2005 první ombudsman Otakar Motejl. Už tehdy po rozsáhlém šetření vládě doporučil, aby přijala pravidla pro odškodnění protiprávně

sterilizovaných. K tomu došlo až o 16 let později. Podle speciálního zákona mohou lidé o odškodnění žádat od roku 2022 až do 1. ledna 2025.

https://www.ochrance.cz/aktualne/vyrizovani_zadosti_o_odskodneni_za_protipravni_sterilizace_doprovazaji_na_ministerstvu_zdravotnictvi_pochybeni_zjistil_ombudsman